

Názov predmetu	GEOGRAFIA
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
Ročník	Prvý
Škola	Gymnázium
Názov ŠKVP	ISCED 3A
Stupeň vzdelania	Úplné stredné vzdelanie - ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	Denná
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk

I. Charakteristika predmetu

Učebný predmet geografia v gymnaziálnom štúdiu podobne ako v základnej škole rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme: Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehľbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Predmet zabezpečuje vzdelávanie v oblasti vnímania zmien a aktuálneho stavu prírody Zeme a ľudskej spoločnosti. Zem je priestor pre život ľudí a poznanie zákonitosti fungovania má dôležité postavenie vo vzdelávaní mladého človeka, pretože podľa toho ako dobre sa naučí chápať vzájomný vplyv človeka prírody, podľa toho je šanca, že životný priestor bude zachovaný aj pre ďalšie generácie. V obsahu vzdelávania je potrebné dokázať spájať a využívať poznatky aj z iných oblastí vzdelávania (napr. z histórie, biológie, matematiky, umenia). Učebný predmet geografia vytvára priestor na zdokonalenie sa v práci s rôznymi mapami, štatistickými materiálmi a inými zdrojmi informácií. Geografia sa zameriava tiež na zdokonaľovanie sa v zručnostiach pri narábaní s databázami, diagramami, grafmi, fotodokumentáciou i v podobe výstupov tematických máp.

Predmet integruje aj témy osobného a sociálneho rozvoja, environmentálnej výchovy, multikultúrnej výchovy, témy z mediálnej výchovy.

Význam geografie spočíva aj v tom, že žiaci získajú schopnosť aplikovať poznatky po skončení školy pri rozvoji regiónov, v ktorých žijú a použitím analýzy a syntézy dokážu porovnávať vybrané regióny medzi sebou aj so slovenskou realitou a vyhodnotiť ich. V súčasnosti sa kladie dôraz na schopnosť prezentovať región a

V súvislosti s európskou integráciou je potrebné, aby žiaci mali poznatky o historických, geografických a kultúrnych danostiach regiónov, s ktorými chcú v škole alebo mimo školy spolupracovať.

V rámci naplňovania geografických cieľov, obsahu a štandardu sa nekladie dôraz na jednoduché osvojovanie encyklopedických poznatkov, ale ťažiskom je zamerať sa na identifikáciu základných zákonitostí, väzieb, aktuálnych problémov na Zemi a v spoločnosti, ich riešenie a i.

Prostredníctvom geografie žiaci získajú schopnosť rozpoznať a pochopiť význam tolerancie a úcty k iným národom, dôležitosť poznania a ochrany prírodnej aj kultúrnej krajiny, pestovanie kladného postoja a úcty k svojmu okoliu, iným národom, a samozrejme k sebe samému.

Nezanedbateľnou súčasťou kompetencií, ktoré geografia buduje, sú analýzy premien krajiny v čase. Ich cieľom je poznať zákonitosti vývoja krajiny a možnosti tvorby prognóz pri jej ďalšom využívaní, ochrane a zveľaďovaní.

II. Ciele učebného predmetu

Vo vyučovaní geografie v gymnáziu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Žiaci majú po skončení štúdia tohto učebného predmetu dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Výsledkom bude, že žiaci dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote., napríklad a analyzovať obsah mapy, orientovať sa podľa nej, získavať informácie z diagramov, schém či tabuliek s geografickou tematikou a i. Orientovať sa v aktuálnych situáciách vo svete a na Slovensku. Hodnotiť javy a fakty (vzniknuté v prírode alebo zapríčinené človekom). V jednotlivých regiónoch Zeme dokázať posúdiť súčasnú politickú a ekonomickú situáciu.

Príkladov uplatnenia poznatkov a najmä zručností geografického rázu po ukončení štúdia geografie v gymnáziu je v bežnom živote mnoho. A práve to je „globálnym“ cieľom výučby geografie – v čo najširšej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie.

Jednotlivé čiastkové kompetencie možno zhrnúť do viacerých tematických okruhov:

- Rozvíjanie kompetencie pracovať s informáciami sa deje prostredníctvom analýzy a interpretácie rozsiahleho súboru vstupných faktografických informácií, ktoré žiak dokáže sám získať a ich transformovať do hodnotiacich a sumarizujúcich výstupov. Schopnosť pracovať s týmito výstupmi v podobe tematických máp, tabuliek, schém, diagramov a blokdiagramov. Zároveň sa tým rozvíja aj čitateľská gramotnosť a to čítanie nesúvislých textov. Cieľom je naučiť pracovať a interpretovať údaje.
- Praktické zvládnutie riešenia problémových situácií vyžadujúcich analýzu kartografického materiálu najrôznorodšej povahy (aj v digitálnej forme, vrátane práce s GPS je súčasťou rozvíjania kompetencie riešiť problémy v prepojení na digitálnu kompetenciu. Používať informačné a komunikačné technológie sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania pri tvorbe projektov ale aj pri úlohách z regionálnej geografie sveta..
- Aplikovať poznatky o zákonitostiach premien geografickej krajiny pri posudzovaní perspektív vybraných regiónov. Navrhovať a hodnotiť alternatívne postupy pri scenároch ich rozvoja. Praktický význam geografie spočíva v tom, že pomáha modelovať aj pracovné možnosti – modelová cestovná kancelária, rozvoj regiónu, prezentácia vlastného regiónu
- Pochopenie globálnych trendov vývoja spoločnosti na Zemi a uplatnenie zručnosti na využitie týchto poznatkov pri profesných aktivitách (ďalšie štúdium, podnikanie a i.).
- Racionálne zhodnotenie dosahov ľudskej činnosti na životné prostredie a budovanie postojov, ktoré sú v súlade s optimalizáciou využitia krajiny pri minimálnych zásahoch do prírody (udržateľný rozvoj).
- Viest' žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými, národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbii a násiliu.
- Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života
- Komunikatívnu kompetenciu – využívaním samostatných prejavov žiakov a používaním správnej geografickej terminológie

Výsledkom rozvíjania kompetencií je získanie geografickej gramotnosti, ktorá predstavuje systém poznatkov prírodných socioekonomických podmienok a faktorov života spoločnosti (v globálnych aj regionálnych rozmeroch). Geografia prehľbuje orientáciu v dnešnom svete

III. Obsah vzdelávania v predmete

Obsah geografického vzdelávania v gymnáziách úzko nadväzuje na geografické vyučovanie v základných školách, preto sa očakáva ovládanie geografických pojmov a najmä názvov (osvojených počas výučby geografie v základných školách).

vychádza z obsahu základných tém geografie – fyzickej, humánnej aj regionálnej, ale dôraz sa kladie na prepojenie tém a komplexné hodnotenie geografických javov. Cieľom je orientácia vo svete na základe geografickej charakteristiky.

Obsah je zameraný tak, aby bolo možné prostredníctvom neho rozvíjať kľúčové kompetencie. Okrem samotnej geografie obsahuje aj témy prierezových oblastí: multikultúrnej, environmentálnej výchovy, mediálnej, osobnostného a sociálneho rozvoja.

Hlavné témy:

Geografia v praxi

Možnosti uplatniť geografické informácie v bežnom živote. Charakteristika a význam máp. Určenie polohy bodu na Zemi pomocou zemepisných súradníc (v stupňoch). Vysvetliť tematický obsah mapy. Praktické využitie systémov GPS. Návod na analýzu diagramov, schém a tabuliek a ich geografického obsahu. Zhotovenie diagramov, tabuliek a i. z podkladových údajov. Práca s tematickými mapami a ich konštrukcia.

Planéta Zem

Globálna charakteristika vlastností Zeme z planetárneho hľadiska a jej dôsledkov, ktoré sú základnou príčinou mnohých prírodných procesov.

Príroda Zeme

Interpretácia základných prírodných zákonitostí pri analýze atmosféry, hydrosféry, litosféry, biosféry, pedosféry s dosahom na humánno-geografickú sféru. Charakteristika základných pojmov a zdôraznenie ich vzájomného pôsobenia pri utváraní typov krajiny na Zemi. Zhodnotenie ich vplyvu na život a jeho kvalitu.

Človek a spoločnosť

(aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko)

Identifikácia prvkov krajiny na Zemi (jej zložiek) a väzieb medzi nimi s dôrazom na humánno-geografické javy.

Poukázanie na rozmanitosť ľudstva podľa jazykov a náboženstiev a kultúrnych zvyklostí s dôrazom na toleranciu, porozumenie a mierové spolužitie medzi nimi. Charakteristika prirodzeného a mechanického pohybu obyvateľstva. Zhodnotenie príčin nerovnomerného zaľudnenia súše Zeme a prejavov ľudskej činnosti (napr. sídla, priemysel, doprava). Porovnanie podmienok na život a prácu v rôznych regiónoch Zeme a na Slovensku. Analýza zásahov človeka do prírody Zeme a upozornenie na tie s negatívnym dosahom pre budúce generácie. Námety na možnosti odstránenia a minimalizáciu záporných javov.

Charakteristika možností, foriem, druhov a oblastí cestovného ruchu vo svete a na Slovensku. potenciál, opis a význam kultúrnohistorických pamiatok, veľkých športových udalostí či pútí.

Regionálna geografia sveta a Slovenska

Človek v krajine a jej ochrana

Analýza súčasného stavu a tendencií vyčerpávania surovínových zdrojov. Príčiny a dôsledky znečisťovanie prírodných zložiek krajiny a globálne dopady činnosti človeka na ekosystémy

Zeme. Pozitívne príklady medzinárodnej spolupráce pri odstraňovaní týchto nežiaducich javov.

Rozdelenie obsahu do ročníkov v gymnáziu:

1. ročník

Geografia v praxi

Geografia a zdroje poznávania (i historické) Mapy. Geografické súradnice na mapách (uhly). Tematické mapy

Použitie a tvorba diagramov, tvorba schém a tabuliek. s použitím počítača . GPS v praxi

Planéta Zem – veľkosť a pohyby Zeme

Príroda Zeme

Zákonitosti atmosféry

Zloženie atmosféry. Počasie, klíma a procesy v atmosfére. Rozloženie zrážok a teploty na Zemi. Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy, znaky globálneho otepľovania

Zákonitosti hydrosféry

Obeh vody na Zemi a jeho bilancia.

Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí. Pohyby oceánskej a morskej vody (aj slapové javy). Význam oceánu pre človeka. Vodstvo na súši – povrchová a podpovrchová voda. Vodou podmienené procesy a formy reliéfu. Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana

Zákonitosti litosféry

Stavba zemského telesa. Základné jednotky pevnín. Horotvorná činnosť, sopečná činnosť, zemetrasenie. Miesta výskytu zemetrasení, cunami a sopečných erupcií. Živelné pohromy a ochrana pred nimi .

Základné charakteristiky biosféry, pedosféry a poľnohospodárstva

Bioklimatické pásma a zóny. Vertikálne členenie biosféry. Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo. Typy poľnohospodárskej krajiny. Lesy (pretrvávajúce odlesňovanie a rozmáhajúce sa zalesňovanie)

2. ročník

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely

Európa

Prírodné pomery Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel Európy

Klasifikácia sídiel. Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta a Európy.

Vývoj obyvateľstva Európy a prognózy jeho vývoja

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problém utečencov. Stret kultúr. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v regiónoch Európy

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby.

Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Európske dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov

Ázia, Afrika, Amerika a Austrália

Prírodné pomery svetadielov mimo Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel v regiónoch mimo Európy

Proces urbanizácie. Súčasnú tendencie urbanizácie sveta a porovnanie s Európou.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja vo svete

Rozmiestnenie obyvateľstva Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problematika utečencov. Štruktúra obyvateľstva
Štruktúra podľa veku a pohlavia. jazyková, religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v mimoerópských regiónoch

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby.

Súčasnú tendencie vývoja priemyselnej výroby.

Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import.

Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Svetové dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení.

Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Kultúra a tradície vo svete

Významné štáty Zeme podľa jednotlivých regiónov so zameraním na kultúru jednotlivých oblastí a štátov v regiónoch.

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi

Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete.

Návšteva slávnych kultúrnohistorických pamiatok vo svete. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte

Človek v krajine a jej ochrana

Vyčerpávanie surovínových zdrojov. Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny. Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Odpady a hospodárenie s odpadmi. Medzinárodná spolupráca. Chránené územia na Zemi.

3. ročník

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na regióny Slovenska

Prírodné podmienky Slovenska – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel

Súčasnú tendencie urbanizácie Slovenska.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja na Slovensku

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Migrácia obyvateľstva. Utečenci – problém na Slovensku?

Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod na Slovensku

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasnú tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela a ich dopad na životné prostredie.

Zahraničný obchod. Export a import.

Dopravné systémy na Slovensku

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení.

Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Cestovný ruch Slovenska

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská na Slovensku. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete a na Slovensku

Kultúrnohistorické pamiatky Slovenska. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte

Regióny Slovenska

Vzdelávací štandard

Z hľadiska geografických názvov (i faktov) sa predpokladá dokonalé zvládnutie štandardov základnej školy

(geografické názvy sa preto v štandarde opätovne neuvádzajú)

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Geografia v praxi Zdroje poznávania v geografii	mapa, súradnice na mapách, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	Vysvetliť určovanie polohy bodu na Zemi Získať údaje z rôznych tematických máp a použiť údaje pri riešení úloh. Orientovať sa na mape, Určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc	Diskutovať o možnostiach uplatnenia geografických informácií (poznatkov, zručností) v každodennom živote.

			Interpretovať údaje získané z diagramov, schém, tabuliek s geografickými údajmi, kartogramy a kartodiagramy.
			Zostaviť pomocou počítača grafy, schémy, tabuľky
			Používať správnu geografickú terminológiu
		Porovnať využitie GPS s mapou v každodennom živote	Použiť dostupné kartografické produkty a rôzne geografické zdroje údajov v tlačenej aj elektronickej podobe pri riešení geografických problémov
		Vytvoriť vlastnú mentálnu schému a mentálnu mapu pre orientáciu v konkrétnom území	Orientovať sa s mapou v krajine alebo pláne mesta v meste

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Planéta Zem	Veľkosť Zeme (polomer Zeme – guľa, elipsoid),	Porovnať veľkosť Zeme pri aproximácii jej tvaru ako gule a elipsoidu.	
		Uviesť príklady dôsledkov tvaru Zeme na usporiadanie typov krajín na Zemi.	
	rotácia Zeme (hviezdny deň, slnečný deň), dátumová hranica, časové pásma	Demonštrovať pohyby Zeme na modeloch, nákresoch a uviesť dôsledky jej pohybov	Opísať spôsob výpočtu rozdielu časov miest v ľubovoľných časových pásmach
	obeh Zeme okolo Slnka (tropický rok) a dôsledky obehu	Opísať obeh Zeme okolo Slnka, vysvetliť, dôsledky obehu na ľubovoľné miesto na Zemi	
	Mesiac, slapové javy, odliv príliv	Vysvetliť vznik slapových javov	

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Príroda zeme			
Atmosféra	Zloženie atmosféry, Počasie, klíma a procesy v atmosfére Rozloženie zrážok a teploty na Zemi.	Charakterizovať zloženie atmosféry a význam jej jednotlivých vrstiev Charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny	

	Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy Znaky globálneho otepľovania.		
		Zdôvodniť rozdiely v počasi a klíme v atmosfére. Na základe tabuliek a mapy vedieť ich charakterizovať	
		Zhrnúť rozloženie zrážok a teplôt na Zemi.	
			Analyzovať obsah tabuliek. Interpretovať tematické mapy a klimatické diagramy
		Opísať všeobecnú cirkuláciu atmosféry a jej príčiny.	
		Na tematických mapách odlišiť klimatické pásma a oblasti	
		Uviesť znaky globálneho otepľovania a aktualizovať poznatky o nich.	Diskutovať o možnostiach eliminovania dopadov globálneho otepľovania na prírodu a človeka.
Hydrosféra	Obeh vody na Zemi a jeho bilancia. Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí. Pohyby oceánskej a morskej vody, morské prúdy, slapové javy Význam oceánu pre človeka. Vodstvo na súši, jazerá, rieky, vodopády podpovrchová voda. Vodou podmienené procesy a formy reliéfu. Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana	Opísať dynamiku pohybov oceánskej a morskej vody a príčiny vzniku slapových javov. Opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a ich význam pre formovanie tvárnosti krajiny. Zhodnotiť zdroje pitnej vody, na Zemi a na Slovensku, zhodnotiť ich dostupnosť a navrhnuť význam jej ochrany	
Litosféra	Vrstvy Zeme, litosferické dosky, pohyb litosferických dosiek	Poznať stavbu zemského telesa, základných jednotiek pevnín, ich	

	Príčiny a dôsledky pohybu litosferických dosiek,	mobilitu, príčiny mobility a dopady na horotvornú činnosť, sopečnú činnosť a zemetrasenia.	
	Pohoria, kotliny, rift, priekopová prepadlina, sopka,	Porovnať mechanizmy pôsobenia endogénnych a exogénnych procesov a ich vplyv na tvorbu zemského povrchu	
	Zemetrasné pásma, okraje litosferických dosiek	Zdôvodniť miesta výskytu zemetrasení, cunami a sopečných erupcií a možnosti ochrany človeka pred nimi	
Biosféra a pedosféra a poľnohospodárstvo	Bioklimatické pásma Typy poľnohospodárskej krajiny Lesy – odlesňovanie Vertikálne členenie biosféry. Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo	bioklimatické pásma a zóny, ako aj príčiny vertikálneho členenia biosféry Opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo. Na základe činnosti človeka v krajine opísať typy poľnohospodárskej krajiny. Analyzovať proces odlesňovania a jeho riziká, uviesť príklady.	

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
ZMENY NA POLITICKEJ MAPE ZEME	Štát, kolónie, politické zoskupenie, vznik nových štátov, makroregión, formulovanie kritérií	Vymenovať významné udalosti v 19. a 20. storočí, ktoré výrazne mali vplyv na zmeny na politickej mape Zeme v súčasnosti. Sformulovať vlastné kritériá, na základe ktorých vytvorí členenie sveta na makroregióny.	Diskutovať o aktuálnom stave v rozdelení sveta na štáty a rôzne politické zoskupenia, mať prehľad o aktuálnych udalostiach
FYZICKÁ GEOGRAFIA	Prírodné pomery Horotvorné pohyby, endogénne sily, exogénne sily, procesy, pohorie, kotlina, nížina, Upätie, svah, ľadovcový kotol, kar, ľadovcová dolina, skalné mesto	Podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie, Používať správnu terminológiu	Analyzovať rôzne tematické mapy, odbornú literatúru, informácie z médií a na ich základe skombinovať poznatky o charakteristike prírodných daností jednotlivých regiónov,

	<p>Podnebné pásma, všeobecná cirkulácia ovzdušia, smer prúdenia vetrov, monzúny, pasáty, západné vetry, severné vetry, klimatické diagramy</p> <p>Bioklimaticé pásma Pásmovitost' vegetácie na Zemi – príčiny a hlavné charakteristické črty jednotlivých pásiem</p> <p>Národné parky Pamiatky svetového dedičstva UNESCO</p>	<p>Porovnať oblasti podľa geografickej polohy.</p> <p>Určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch.</p> <p>Zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov</p> <p>Zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia</p> <p>Zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva</p> <p>Opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality</p>	<p>využiť pritom IKT.</p>
GEOGRAFIA SÍDIEL	<p>Sídla Klasifikácia sídiel. aglomerácia, konurbácia Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta.</p>	<p>Porovnať druhy sídiel v rôznych častiach sveta Na príkladoch uviesť časti sídiel</p>	<p>Vymodelovať sídlo s jeho infraštruktúrou Vybrať si sídla Európy a opísať ich znaky.</p> <p>Porovnať proces urbanizácie v jednotlivých regiónoch Zeme a Slovenska a</p>
GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA	<p>Rozmiestnenie obyvateľstva</p> <p>Dynamika obyvateľstva Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Priemerná dĺžka života</p> <p>Mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typy</p> <p>Migrácia obyvateľstva.</p> <p>Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna</p>	<p>Na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva vybraných regiónov Zeme, Slovenska a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti, úmrtnosti, prírodného prírastku)</p> <p>Porovnať Slovensko a štáty Európy a sveta podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prírodný prírastok, priemerná dĺžka života</p>	<p>Sformulovať názor, prečo sú rozdiely v jednotlivých ukazovateľoch medzi vybranými štátmi</p> <p>Diskutovať o možnostiach predĺženia veku na Slovensku.</p> <p>Diskutovať o možnosti riešenia spolužitia ľudí rôznych kultúr v jednom štáte, meste, škole alebo triede</p>

	<p>štruktúra obyvateľstva.</p> <p>Kultúra a spôsob života v jednotlivých regiónoch</p>	<p>Lokalizovať jednotlivé štáty</p> <p>Definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu.</p> <p>Porovnať jazykovú, religióznu štruktúru obyvateľstva jednotlivých regiónov Zeme a Slovenska</p> <p>Porovnať základné črty jednotlivých náboženstiev a ako ovplyvňujú spôsob života a kultúru v rôznych častiach sveta .</p> <p>Vysvetliť problémy utečencov - príčiny a dôsledky tohto javu</p> <p>Uviest' príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých skupín obyvateľstva</p>	
<p>EURÓPA, ÁZIA, AFRIKA, AMERIKA, AUSTRÁLIA, SLOVENSKO GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA, SÍDIEL, HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</p>	<p>Ekonomika a obchod v regiónoch</p> <p>Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasnú tendencie vývoja priemyselnej výroby.</p> <p>Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby.</p> <p>Veľké technické diela.</p> <p>Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.</p>	<p>.</p> <p>Analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu.</p> <p>Uviest' príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete</p> <p>Uviest' príklady technických diel na Zemi. Interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybraných regiónoch Zeme.</p> <p>Porovnať zahraničný obchod v rôznych regiónoch podľa vybraných dôležitých komodít.</p>	<p>Vymodelovať priestor s infraštruktúrou , v ktorom sa môže prevádzka priemyselnej výroby ľubovoľného odvetvia</p> <p>Diskutovať o nich ich význame ale aj vplyvne na život ľudí v danej lokalite</p>

	<p>Európske dopravné systémy Hlavné druhy dopravy Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest</p> <p>Cestovný ruch Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi a na Slovensku</p> <p>Zimná a letná rekreácia – lokality</p> <p>Kultúrnohistorické pamiatky</p> <p>Veľké športové a kultúrne podujatia a púte</p>	<p>Porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy). V rôznych častiach sveta a analyzovať činitele, ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest</p> <p>Charakterizovať regióny Slovenska z hľadiska rozvoja priemyselnej výroby a ich porovnanie.</p> <p>Porovnať možnosti a miesta oddychu a rekreácie na zemi a na Slovensku z hľadiska sezóny a z hľadiska zamerania cestovného ruchu</p> <p>Charakterizovať najvýznamnejších oblastí zimnej a letnej rekreácie.</p> <p>Opis známych kultúrohistorických pamiatok vo svete (pamiatky UNESCO).</p>	<p>Navrhnuť itinerár zvolenej cesty na výlet alebo exkurziu</p> <p>Vytvoriť prezentáciu sídla alebo regiónu</p> <p>Vytvoriť komplexnú prezentáciu vybraného štátu pre modelovú cestovnú kanceláriu Na základe tabuliek, grafov, aktualít z médií a IKT skombinovať všetky údaje a charakterizovať rozmiestnenie a dynamiku obyvateľstva v jednotlivých regiónoch sveta.</p> <p>Používať správnu terminológiu z geografie obyvateľstva</p>
OCHRANA A TVORBA KRAJINY	Človek v krajine. Krajina a jej ochrana, krajina, zložky krajiny a väzby medzi nimi, životné prostredie udržateľný rozvoj,	Opísať krajinu s jej zložkami v okolí školy Uviest' príklady znečistenia krajiny v rôznych častiach sveta	Diskutovať o možnostiach skvalitnenia životného prostredia v svojom okolí
REGIÓNY SVETA Slovensko	Štáty sveta podľa jednotlivých regiónov Regióny Slovenska (západné Slovensko, stredné Slovensko – juh, juh a sever, východné Slovensko)		Charakterizovať v regiónoch, uviesť informácie o ich historickej, geografickej a kultúrnej charakteristike. Vytvoriť prezentáciu kultúrnych zvyklostí a tradícií vo vybraných štátoch sveta Vytvoriť prezentáciu svojho sídla alebo regiónu na Slovensku. Navrhnuť spôsoby prezentácie Slovenska vo svete.

Názov predmetu	Cvičenia z geografie
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
Ročník	Tretí
Škola	Gymnázium
Názov ŠKVP	ISCED 3A
Stupeň vzdelania	Úplné stredné vzdelanie - ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	Denná
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk

I. Charakteristika predmetu

Predmet cvičenia z geografie v gymnaziálnom štúdiu rozvíja u žiakov geografické poznanie a praktickými cvičeniami si upevňujú a prehlbujú vedomosti z geografie. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Kompetencie, ktoré žiaci prehlbujú štúdium geografie im umožňujú spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Učebný predmet cvičenia z geografie vytvára priestor na zdokonalenie sa v práci s rôznymi mapami, štatistickými materiálmi a inými zdrojmi informácií. Prakticky môžu sledovať geografické javy a procesy vo svojom regióne.

V rámci napĺňania geografických cieľov je zamerať sa na zákonitosti, väzby, aktuálne problémy na Zemi a v spoločnosti. Súčasťou kompetencií tohto predmetu sú analýzy premien krajiny v čase a možnosti tvorby prognóz pri jej ďalšom využívaní a ochrane.

II. Ciele učebného predmetu

Vo vyučovaní geografie v gymnáziu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Žiaci majú po skončení štúdia tohto učebného predmetu dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Výsledkom bude, že žiaci dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote., napríklad a analyzovať obsah mapy, orientovať sa podľa nej, získavať informácie z diagramov, schém či tabuliek s geografickou tematikou a i. Orientovať sa v aktuálnych situáciách vo svete a na Slovensku. Hodnotiť javy a fakty (vzniknuté v prírode alebo zapríčinené človekom). V jednotlivých regiónoch Zeme dokázať posúdiť súčasnú politickú a ekonomickú situáciu. Príkladov uplatnenia poznatkov a najmä zručností geografického rázu po ukončení štúdia geografie v gymnáziu je v bežnom živote mnoho. A práve to je „globálnym“ cieľom výučby geografie – v čo najširšej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie.

III. Obsah vzdelávania v predmete

Obsah geografického vzdelávania v gymnáziách úzko nadväzuje na geografické vyučovanie v základných školách, preto sa očakáva ovládanie geografických pojmov a najmä názvov (osvojených počas výučby geografie v základných školách).

vychádza z obsahu základných tém geografie – fyzickej, humánnej aj regionálnej, ale dôraz sa kladie na prepojenie tém a komplexné hodnotenie geografických javov. Cieľom je orientácia vo svete na základe geografickej charakteristiky.

Obsah je zameraný tak, aby bolo možné aj prostredníctvom praktických pozorovaní v teréne (UVN Hriňová, ČOV Detva...) rozvíjať kľúčové kompetencie.

Hlavné témy:

Planéta Zem (6h)

Charakteristika vlastností Zeme a jej dôsledkov, ktoré sú základnou príčinou prírodných procesov. Pozorovanie príčin prírodných procesov v regióne.

Príroda Zeme (8h)

Identifikácia základných prírodných zákonitostí v atmosfére, hydrosfére, litosfére, biosfére a pedosfére so zameraním na praktické cvičenia.

Človek a spoločnosť (12h)

Interpretácia krajín na Zemi s dôrazom na humánnogeografické javy. Charakteristika obyvateľstva a sídel regiónu a ich vývoj. Analýza zásahov človeka do prírody Zeme a upozornenie na negatíva pre budúce generácie. Formy a druhy cestovného ruchu vo svete, na Slovensku a v regióne.

Regionálna geografia (7h)

Analýza fyzických a socioekonomických charakteristík. Charakteristika všestranného využívania regiónu. Príčiny a dôsledky znečisťovania prírodných zložiek krajiny a ich možné riešenia.

Názov predmetu	Seminár z geografie
Časový rozsah výučby	4 hodiny týždenne, spolu 100 hodín
Ročník	Stvrtý
Škola	Gymnázium
Názov ŠKVP	ISCED 3A
Stupeň vzdelania	Úplné stredné vzdelanie - ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	Denná
Vyučovacia jazyk	Slovenský jazyk